

Формування усно-мовленнєвої комунікативної компетенції у студентів технічних ВНЗ

Horobets I.A. The formation of oral speech communicative competence in students of technical higher schools / I.A. Horobets // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostiuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S.D. Maksymenko, L.A. Onufriieva. – Issue 29. – Kamianets-Podilskyi : Aksioma, 2015. – P. 171–183.

І.А. Горобець. Формування усно-мовленнєвої комунікативної компетенції у студентів технічних ВНЗ. У статті розглянуто активні методи навчання іноземних мов, що сприяють формуванню комунікативної компетенції студентів немовних ВНЗ. Проаналізовано особливості організації комунікативно спрямованого навчання та його вплив на пізнавальну мотивацію студентів. У статті пропонується формування усно-мовленнєвої комунікативної компетенції в навчанні студентів технічних спеціальностей для збільшення можливостей активації їхніх творчих здібностей. Проаналізовано теоретичний аналіз активних методів навчання іноземної мови, які підвищують навчальну мотивацію студентів технічного ВНЗ, а також сприяють професійному й особистісному зростанню студентів. Досліджено, що сучасний фахівець отримує нову фахову інформацію через іноземні джерела. Вивчення іноземних мов сприяє реалізації таких напрямків професійної діяльності, як ознайомлення з новими технологіями, науковими гіпотезами і тенденціями, видатними інноваціями в галузі техніки; встановлення контактів з іноземними фірмами, підприємствами, навчальними закладами; підвищення рівня професійної компетенції фахівців. Володіння іноземною мовою вже є не ознакою престижу, а потребою сучасного фахівця. У статті доведено, що вивчення іноземної мови студентами-спеціалістами в технічному ВНЗ спрямоване на оволодіння технічною іноземною мовою. Цей факт передбачає вміння викладачів іноземної мови поєднати вміння та навички студентів із загальної іноземної мови та їх професійними знаннями в тій чи іншій галузі науки та техніки. У статті зроблено аналіз попередніх досліджень з проблеми феномена усно-мовленнєвої комунікативної компетенції у студентів технічних спеціальностей. Проаналізовано, що читання професійно-орієнтованих текстів вимагає і від студента, і від викладача сформованості нових навичок та більш високого рівня розвитку вмінь читати і розуміти прочитане.

Ключові слова: активні методи навчання, комунікативна компетенція, комунікативна взаємодія.

И.А. Горобец. Формирование устно-речевой коммуникативной компетенции у студентов технических ВУЗов. В статье рассматриваются активные методы изучения иностранных языков, что способствуют формированию коммуникативной компетенции студентов неязыковых ВУЗов. Проанализированы особенности организации коммуникативно направленного обучения и его влияние на познавательную мотивацию студентов. В статье предлагается формирование устно-речевой коммуникативной компетенции в изучении студентов технических специальностей для увеличения возможностей активации их творческих способностей. Проанализирован творческий анализ активных методов изучения иностранного языка, которые увеличивают мотивацию обучения студентов технических ВУЗов, а также способствуют профессиональному и личностному развитию студентов. Исследовано, что современный профессионал получает новую профессиональную информацию через иностранные истоки. Изучение иностранных языков способствует реализации таких направлений профессиональной деятельности, как ознакомление с новыми технологиями, научными гипотезами и тенденциями, инновациями в области техники; восстановление контактов с иностранными фирмами, учреждениями, учебными заведениями; увеличение уровня профессиональной компетенции специалистов. Владение иностранным языком уже не является признаком престижа, а потребностью современного специалиста. В статье указано, что изучение иностранного языка студентами-специалистами в техническом ВУЗ направлено на владение техническим иностранным языком. Этот факт подразумевает умение преподавателей иностранного языка объединить мастерство и привычки студентов с общего иностранного языка и их профессиональными знаниями в той или другой отрасли науки и техники. В статье сделан анализ предыдущих исследований с проблемы феномена устно-речевой коммуникативной компетенции у студентов технических специальностей. Проанализировано, что чтение профессионально-ориентированных текстов требует и от студента, и от преподавателя сформированности нового мастерства и более высокого уровня в умении читать и понимать прочитанное.

Ключевые слова: активные методы изучения, коммуникативная компетенция, коммуникативное взаимодействие.

Постановка проблеми. У «Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ століття» підкреслено необхідність виховання особистості, яка орієнтується в реаліях і перспективах соціокультурної динаміки, підготовлена до життя і праці у світі, що змінюється. Тому потрібно розглянути активні методи навчання іноземних мов, що сприятимуть формуванню комунікативної компетенції студентів немовних ВНЗ. Слід проаналі-

зувати особливості організації комунікативно спрямованого навчання та його вплив на пізнавальну мотивацію студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз попередніх досліджень свідчить, що питанню феномена усно-мовленнєвої комунікативної компетенції у студентів присвячено багато досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних психологів та педагогів (К. Абульханова-Славська, Л. Божович, Л. Виготський, Г. Гарднер, Дж. Гілфорд, Г. Костюк, Р. Стернберг, Е. Торренс, Х. Трік, та ін.). Проводилися також дослідження, спрямовані на визначення важливих особистісних якостей інженера (Є. Клімов, С. Міхеєва, В. Чікер та ін.), серед яких усно-мовленнєва комунікативна компетенція займає чільне місце. Однак, недостатня представленість психолого-педагогічних узагальнень щодо усно-мовленнєвої комунікативної компетенції у студентів технічних ВНЗ з огляду на їхні психологічні характеристики зумовили вибір теми нашого дослідження. **Метою даної статті** є теоретичний аналіз активних методів навчання іноземної мови, які підвищують навчальну мотивацію студентів технічного ВНЗ, а також сприяють професійному й особистісному зростанню студентів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розширення співробітництва України з іншими державами на політичному та економічному рівнях вимагає підготовки висококваліфікованих спеціалістів не лише в окремих галузях, а й здатних орієнтуватися в діловому світі. Сьогодні вимоги сучасності до фахівців підвищуються рік від року і включають не лише високий рівень знань та вмінь за фахом, але й володіння іноземною мовою. Це пов'язано з тим фактом, що сучасний фахівець отримує нову фахову інформацію через іноземні джерела. Сьогодні вивчення іноземних мов сприяє реалізації таких напрямків професійної діяльності, як ознайомлення з новими технологіями, науковими гіпотезами і тенденціями, видатними інноваціями в галузі техніки; встановлення контактів з іноземними фірмами, підприємствами, навчальними закладами; підвищення рівня професійної компетенції фахівців. Володіння іноземною мовою вже є не ознакою престижу, а потребою сучасного фахівця.

В той же час навчання іноземної мови у немовному ВНЗ має низку особливостей та потребує перегляду багатьох факторів. На відміну від студентів-лінгвістів, які обирають іноземну мову як основну спеціальність та приділяють їй максимум уваги, студенти немовних спеціальностей часто не бачать сенсу в оволодінні іноземною мовою нарівні з провідними дисциплінами, а отже, мають дуже низьку мотивацію до вивчення мови. Так, пошук но-

вих ефективних способів навчання іноземної мови постає окремою проблемою, яка може бути розв'язана шляхом розроблення та впровадження нових технологій навчання.

На сучасному етапі розвитку вищої школи опанування іноземною мовою розглядається як надбання комунікативної компетенції на базі сформованої лінгвістичної компетенції. «Комунікативно-орієнтоване викладання мов має на меті не тільки дати студентам практичні знання граматики та лексики мови, що вивчається, але також розвинути у них розуміння того, як відповідна мова використовується для спілкування» [9].

Усно-мовленнєва комунікативна компетенція передбачає здатність слухати, розуміти, розмовляти. Комунікативна компетенція є метою та результатом навчання, але цей результат стає реальним лише при наявності сформованої лінгвістичної компетенції та високої вмотивованості студентів [5].

Принцип комунікативної спрямованості визначає й зміст навчання – відбір та організацію лінгвістичного матеріалу, конкретизацію сфер і ситуацій спілкування, ставить викладача перед необхідністю відповідної організації навчального процесу, використання різноманітних організаційних форм для здійснення спілкування, які підвищують мотивацію навчання.

Формування здатності та вміння мислити й спілкуватися іноземною мовою означає не лише послідовне «заміщення» елементів рідної мови елементами іноземної; мислення та спілкування іноземною мовою знаменує складну перебудову всієї структури формування думки і структури діяльності спілкування, які склалися на рідній мові, й набуття здатності до «переключення» мислення з однієї мови на іншу. Так зване мислення іноземною мовою, досягнення якого вважається ідеалом навчання є ніщо інше як безпосереднє залучення внутрішнього мовлення в механізм породження іноземного мовлення. Умовами його досягнення є такі взаємообумовлені, проте різні за природою чинники, як лексичний запас, знання правил, чуття (іноземної) мови та здатність до спілкування всупереч дефіциту іншомовних знань.

При мінімальній кількості годин, відведених на вивчення іноземної мови в технічному ВНЗ (одне заняття на тиждень протягом трьох семестрів), аудиторні заняття доводиться присвячувати, в основному, вивченню відібраного граматичного та лексичного матеріалу, тобто формуванню передусім лінгвістичної компетенції, а також навчання професійного читання. Дуже важко розвинути достатню усно-мовленнєву комунікативну компетенцію студентів у неможливому ВНЗ, тим більше, що рівень

володіння мовним матеріалом студентів-першокурсників, як правило, дуже низький.

Оскільки остаточною результуючим критерієм опанування іноземної мови є вільне володіння усним і письмовим мовленням, то погане володіння іноземною мовою, як зазначає Коваль І. [8], породжує специфічну тривогу. Вона виникає через усвідомлення недостатності своїх знань для висловлення думки й очікування негативної оцінки з боку слухачів. Це великий іспит на стійкість самооцінки, бо зрештою ця тривога може розхитати рівень домагань, знизити впевненість у собі – і, як наслідок, дезорганізувати діяльність: що вища тривога, то більше деструктується діяльність, чим більш дезорганізована діяльність, тим вищою стає тривожність. Тому в багатьох суб'єктів навчання, як зазначає автор, виникає своєрідний «внутрішній опір мові».

У зв'язку з цим перед викладачем постає проблема пошуку методів і прийомів зняття та зменшення дії, так званих, «мовних бар'єрів», підвищення психологічної комфортності процесу навчання. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є запровадження комунікативних ігор. З одного боку, з їх допомогою можна формувати основні синтаксичні моделі висловлювання, вміння поставити й відповісти на питання, висловити власну думку, сформулювати комунікативну інтенцію (наказати, запропонувати, аргументувати, заперечити, погодитися). З іншого, застосування ігор на заняттях з іноземної мови є ефективним засобом привертання та утримання уваги. Ігри знімають психологічний бар'єр страху перед спілкуванням, дають можливість використовувати мову в реальних життєвих ситуаціях. Вони забезпечують ефективне поєднання мотивації і можливості для розмовної практики.

Досвід роботи зі студентами немовного ВНЗ допоміг нам визначити критерії відбору ігор, які підвищують мотивацію студентів і сприяють їх мовленнєвому розвитку. До них відносимо: 1) новизну; 2) динамічність (уповільнена гра притуплює гостроту реакції); 3) відповідність професійним потребам; 4) комунікативну спрямованість; 5) наявність змагального елемента.

При організації виконання комунікативних завдань слід враховувати такі фактори:

- правильний вибір рівня керування діями / діяльністю студента (повний, частковий або мінімальний);
- забезпечення студентів необхідними для виконання завдання спеціально створеними опорами, які допомагають побудувати висловлювання з мовленнєвої точки зору,

або природними – картами, схемами, цифровими даними тощо;

- обрання оптимального для даної справи способу її організації – одночасна парна й групова робота студентів суттєво збільшує час їх активної участі в мовленнєвому спілкуванні.

Такі ігри не забирають багато часу, активізують комунікативну діяльність студентів, дозволяють їм реалізувати свої знання та здібності, знімають напругу та втому, поліпшують психологічний клімат у групі.

Проаналізувавши фактори, що впливають на покращення лінгвістичних та комунікативних показників у студентів, Г. Бородіна та А. Спевак [3] виділяють:

- значну зміну психологічних характеристик, зникнення психологічного бар'єру;
- дуже високий рівень мотивації за рахунок підвищення інтересу до самого заняття;
- зміни в структурі занять, відсутність стереотипу та шаблонів. Ще однією з переваг при навчанні усного спілкування є те, що комунікативні ігри дозволяють швидко перейти від тренувальних вправ до власне комунікативної діяльності.

Вивчення іноземної мови студентами-спеціалістами в технічному вузі спрямоване на оволодіння технічною іноземною мовою. Цей факт передбачає вміння викладачів іноземної мови поєднати вміння та навички студентів з загальної іноземної мови та їх професійними знаннями в тій чи іншій галузі науки та техніки. Автентичним матеріалом, за допомогою якого здійснюється такий перехід, виступають оригінальні тексти з періодичних видань, монографій або доповідей іноземною мовою. Серед основних завдань, що стоять перед студентами в процесі вивчення професійно-орієнтованої літератури на іноземній мові Т. Благодарна [2] виділяє такі: 1) отримання інформації, яка б доповнювала та поглиблювала навчальний матеріал, що опановують студенти в процесі вивчення профільних дисциплін навчального плану; 2) формування необхідних навичок щодо подальшого самостійного читання літератури за фахом.

Проте, сьогодні читання професійно-орієнтованих текстів вимагає і від студента, і від викладача сформованості нових навичок та більш високого рівня розвитку вмінь читати і розуміти прочитане. Все більш широкого поширення в методиці навчання іноземної мови в немовному вузі набуває когнітивно-комунікативний підхід, що розглядає текст як єдність комунікації і когні-

ції. Таке читання вимагає від студента не вміння читати взагалі, а читання з метою подальшого використання інформації тексту, будь-то написання анотації, переказ в аудиторії, складання плану або цитування в науковому дослідженні, тобто зрілого читання [1]. Одиницею навчання такого читання стають не знамениті «тисячі», не кількість текстів, а комунікативне завдання, спрямоване на досягнення тими, хто навчається, практичної мети. При цьому слід зазначити, що навички й уміння зрілого читання можна сформулювати у студентів технічного ВНЗ тільки за допомогою реальних текстів.

Г. Барабанова [1] розробила схему учбового циклу з навчання зрілого професійно-орієнтованого читання, яка включає наступні етапи: 1) предтекстове введення мовного матеріалу; комунікативна задача: формування тематичного термінологічного мінімуму; 2) самостійне читання автентичного навчального тексту; комунікативна задача: первинна семантизація тексту; 3) навчальне аудиторне читання тексту, що супроводжується серією текстових вправ; комунікативна задача: смислове сприйняття прочитаного; 4) робота над функціонально-композиційною структурою тексту; комунікативна задача: глибинне розуміння прочитаного з виходом на анотування тексту.

Для перевірки розуміння як прочитаного тексту в цілому, так і окремих його розділів служать головним чином післятекстові вправи. На цьому етапі найбільш вдалим та ефективним, на думку Т. Благодарної [2], є наступні види вправ: прочитати текст і стисло передати зміст; розділити текст на логічні частини та назвати їх; записати запитання до тексту і задати їх в логічній послідовності товаришам; скласти план прочитаного; викласти зміст тексту за планом; підготувати повідомлення за темою тексту з використанням додаткової літератури.

Логічним завершенням навчання зрілому читанню є коментування в парах, групах або мікрогрупах про те, що було прочитано (такі коментарі можуть бути виконані письмово). Роль викладача при цьому полягає в тому, щоб направити студентські дискусії в потрібному руслі.

Отже, навчання зрілому читанню потребує від студента не «пасивного» прийняття тексту, а перевірки тієї інформації, яку цей текст дає. Робота в аудиторії таким чином фокусується не на викладачеві, а на студентах. Найголовнішим є те, що студенти беруть на себе відповідальність за своє навчання та оволодіння навичками читання, розуміння та інтерпретації тексту, а також спілкування на професійно-орієнтовані теми. Все це допомагає

сформувати в студентів навички читання літератури за фахом, сприяє підвищенню мотивації студентів, їх професійному розвитку та покращує засвоєння іноземної мови.

Зростаючі ділові та культурні зв'язки із зарубіжними країнами вимагають, щоб сучасні фахівці володіли навиками ділового листування. Для цього студентів слід навчити правилам дотримання мовного етикету писемного мовлення (більш формального, ніж етикет усного мовлення). Це передбачає, по-перше, використання мовленнєвих кліше й розмовних формул для висловлювання комунікативних намірів, по-друге, дотримання правил ввічливості.

Дія принципу ввічливості в офіційній діловій сфері національної мовної спільноти, в основі якої лежать норми мовної культури, мовної поведінки співрозмовників, спрямована на пом'якшення категоричності висловлювання [4]. Як зазначає автор, пом'якшення категоричності висловлювання досягається за рахунок зниження універсальності висловлюваної думки, обмеження її рамками особистого досвіду мовця. Знижуючи категоричність свого висловлювання, комунікант демонструє, що він зважає на думку й бажання співрозмовника.

На жаль, студент технічного ВНЗ, як правило, не має уявлення про культурологічні особливості ділового писемного мовлення, що не може не викликати труднощів у писемній комунікації. Враховуючи обмежену кількість, яка виділяється на навчання студентів технічного ВНЗ іноземних мов, немає можливості знайти їх з теорією, але викладач може дати студентам список розмовних формул для висловлювання типових комунікативних намірів, а навчання написання ділових листів найкраще здійснювати на підставі зразків.

При цьому важливо звернути увагу на деякі особливості, а саме: те, що в українській мові, як і в російській, наказова форма дієслова (імператив) виражає не тільки вимогу й команду, але й запрошення, пораду, прохання, у той час як в англійській мові дана структура допускається тільки в командах і наказах. Студенти можуть порівняти буквальний переклад пропозиції (яка, з погляду носія англійської мови, є грубою формою, що порушує етикет англійського ділового писемного мовлення) і правильний переклад, який включає вирази, що знижують категоричність.

Оскільки засвоєння іноземної мови потребує умінь реального спілкування, заняття слід спрямовувати на подолання власне мовного бар'єру і на розкріпачення та формування комунікаційних умінь (вміння реалізувати змістове повідомлення, здійснити обмін

думками навіть за умов браку мовних засобів), а також на відпрацювання правил формулювання думки в ситуації спілкування.

Комплексний розвиток всіх рівнів реалізації спілкування досягається, «по-перше, за умови організації не лише парних, а й групових комунікативних взаємодій; при цьому рекомендується організовувати й особистісно-групове спілкування, тобто виступи перед аудиторією з повідомленнями, доповідями та ін. По-друге, доцільною є постійна зміна умов спілкування, його контексту – місця, часу, простору, кількості співбесідників, переважачого настрою комунікативних ситуацій та ін. По-третє, можливе сполучення міжособистісного й групового спілкування з предметно-практичною діяльністю та її прогнозування. По-четверте, виправдане надання своєрідної допомоги партнеру: підтримання його темпу мовлення, стимуляції його активності, створення обстановки дружності та невимушеності» [6, с. 165].

Як дослідила І. Коваль [8], успішність з іноземної мови, інших предметів та комунікативність перебувають у прямому відношенні: чим краща успішність, тим вища комунікативність, чим краща успішність з одного предмета, тим краща успішність з іншого, чим вища комунікативність, тим краща успішність. Тут виявляється ефект підсилення або самопідсилення, коли здобутки надихають на подальші здобутки, і, навпаки, повторюваний неуспіх призводить зрештою до «виснаження» мотивації.

Наведений теоретичний аналіз дозволяє констатувати, що активні, інтенсивні методи навчання іноземної мови сприятимуть розвиткові внутрішньої мотивації вивчення іноземної мови. Інтенсивні методи навчання нерідної мови у технічному ВНЗ є додатковим засобом сприяння особистісному зростанню студентів, зокрема підвищення пізнавальної мотивації, появи або усталення прагнення до самоосвіти, посилення самодетермінації та саморегуляції, тобто становлення суб'єктності.

Висновки. Проте наведені види активних методів навчання іноземної мови, безумовно, не вичерпують усього розмаїття форм і методів роботи студентів. Багато питань ще чекають своєї розробки як у теоретичному, так і в практичному плані.

Список використаних джерел

1. Барабанова Г.В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання в немовному ВНЗ / Г.В. Барабанова. – Київ : ІНКООС, 2005. – 315 с.
2. Благодарна Т.П. Розвиток навичок роботи з професійно-орієнтованими текстами на початковому етапі вивчення інозем-

- ної мови / Т.П. Благодарна // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки. Збірник наукових праць; Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. Вип. 12. – Х., 2008. – С. 65–70.
3. Бородіна Г.І. Ігри як один з факторів формування усномовленневої комунікативної компетенції / Г.І. Бородіна, А.М. Спевак // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки. Збірник наукових праць; Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. Вип. 12. – Х., 2008. – С. 78–84.
  4. Бубнова Д.В. Вимоги до навчального посібника для навчання магістрантів технічних спеціальностей ділового писемного мовлення англійською мовою / Д.В. Бубнова // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки. Збірник наукових праць; Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. Вип. 12. – Х., 2008. – С. 85–90.
  5. Калмыкова Е.И. Реализация взаимодействия лингвистической и коммуникативной компетенции / Е.И. Калмыкова // Сб. науч. тр. МГЛУ. Вып. 431. – М., 1999. – С. 65–67.
  6. Китайгородская Г.А. Некоторые обязательные характеристики интенсивного обучения иностранным языкам / Г.А. Китайгородская // Сб. науч. тр. МГПИИЯ им. М.Тореза. Вып.133. – М.,1979. – С. 127–155.
  7. Кобзар О.І. Рольова гра як засіб підвищення мотивації навчання іноземної мови / О.І. Кобзар, Н.О. Лешньова // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки. Збірник наукових праць. Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. Вип. 12. – Х., 2008. – С. 151–156.
  8. Коваль І.В. Психологічні ефекти спільної діяльності під час вивчення німецької мови / І.В. Коваль // Проблеми загальної та педагогічної психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка. Т. VI, вип. 8. – К., 2004. – С. 150–157.
  9. Комунікативні методи та матеріали для викладання англійської мови / Перекл. і адапт. Л.В. Биркун // Oxford University Press, 1998. – 49 с.

10. Омоле О.И. Лингвокультурные компоненты современного английского делового письма: автореф. дис. на соиск. учен. степени доктора филолог. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки» / О.И. Омоле. – М., 2000. – 28 с.
11. Піротті Н.В. Типологія науково-дослідницьких завдань у викладанні іноземних мов / Н.В. Піротті // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки. Збірник наукових праць; Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. Вип. 12. – Х., 2008. – С. 193–199.
12. Скляренко Н.К. Типологія вправ для навчання ділового спілкування та сучасні вимоги до них / Н.К.Скляренко // Навчання ділової англійської мови у Східній Європі : Міжнародна наукова конференція. – Д. : Вид-во ДУЕП, 2004. – С. 23–25.
13. Щетинникові О.О. Ділова іноземна мова в технічному ВУЗІ будівельного профілю: аспекти вивчення та специфіка викладання / О.О. Щетинникові, Г.В. Радченко, І.А. Шепелява // Навчання ділової англійської мови у Східній Європі : II Міжнародна наукова конференція. – Д. : Вид-во ДУЕП, 2006. – С. 194–195.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Barabanova G.V. Metodyka navchannja profesijno-orijentovanogo chytannja v nemovnomu VNZ / G.V. Barabanova. – Kyi'v : INKOS, 2005. – 315 s.
2. Blagodarna T.P. Rozvytok navychok roboty z profesijno-orijentovanymy tekstamy na pochatkovomu etapi vyvchennja inozemnoi' movy / T.P. Blagodarna // Vykladannja mov u vyshhyh navchal'nyh zakladah osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zv'jazky. Naukovi doslidzhennja. Dosvid. Poshuky. Zbirnyk naukovyh prac'; Harkivs'kyj nacional'nyj universytet im. V.N. Karazina. Vyp. 12. – X., 2008. – S. 65–70.
3. Borodina G.I. Igry jak ody z faktoriv formuvannja usnomovlennjevoi' komunikatyvnoi' kompetencii' / G.I. Borodina, A.M. Spjevak // Vykladannja mov u vyshhyh navchal'nyh zakladah osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zv'jazky. Naukovi doslidzhennja. Dosvid. Poshuky. Zbirnyk naukovyh prac'; Harkivs'kyj nacional'nyj universytet im. V.N. Karazina. Vyp. 12. – X., 2008. – S. 78–84.
4. Bubnova D.V. Vymogy do navchal'nogo posibnyka dlja navchannja magistrantiv tehnicnyh special'nostej dilovogo

- pysemnogo movlennja anglijs'koju movoju / D.V. Bubnova // Vykladannja mov u vyshhyh navchal'nyh zakladah osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zv'jazky. Naukovi doslidzhennja. Dosvid. Poshuky. Zbirnyk naukovyh prac'; Harkivs'kyj nacional'nyj universytet im. V.N. Karazina. Vyp. 12. – X., 2008. – S. 85–90.
5. Калмыкова Е.У. Реализация взаимодействия лингвистической и коммуникативной компетенции / Е.У. Калмыкова // Sb. науч. tr. MGLU. Выр. 431. – М., 1999. – S. 65–67.
  6. Кытажгородская Г.А. Некоторые объективные характеристики интенсивного обучения иностранным языкам / Г.А. Кытажгородская // Sb. науч. tr. MGPYYJa ym. M.Toreza. Выр.133. – М.,1979. – S. 127–155.
  7. Kobzar O.I. Rol'ova gra jak zasib pidvyshhennja motivacii' navchannja inozemnoi' movy / O.I. Kobzar, N.O. Ljeshn'ova // Vykladannja mov u vyshhyh navchal'nyh zakladah osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zv'jazky. Naukovi doslidzhennja. Dosvid. Poshuky. Zbirnyk naukovyh prac'; Harkivs'kyj nacional'nyj universytet im. V.N. Karazina. Vyp. 12. – X., 2008. – S. 151–156.
  8. Koval' I.V. Psychologichni efekty spil'noi' dijal'nosti pid chas vyvchennja nimec'koi' movy / I.V. Koval' // Problemy zagal'noi' ta pedagogichnoi' psihologii'. Zbirnyk naukovyh prac' Instytutu psihologii' im. G.S. Kostjuka APN Ukrai'ny / Za red. S.D. Maksymenka. T.VI, vyp. 8. – K., 2004. – S. 150–157.
  9. Komunikatyvni metody ta materialy dlja vykladannja anglijs'koi' movy / Perekl. i adapt. L.V. Byrkun. – Oxford University Press, 1998. – 49 s.
  10. Omole O.I. Lingvokul'turnye komponenty sovremennogo anglijskogo delovogo pis'ma: avtoref. dis. na soisk. uchen. stepeni doktora filolog. nauk : spec. 10.02.04 «Germanskije jazyki» / O.I. Omole. – М., 2000. – 28 s.
  11. Pirotti N.V. Typologija naukovo-doslidnyč'kyh zavdan' u vykladanni inozemnyh mov / N.V. Pirotti // Vykladannja mov u vyshhyh navchal'nyh zakladah osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zv'jazky. Naukovi doslidzhennja. Dosvid. Poshuky. Zbirnyk naukovyh prac'; Harkivs'kyj nacional'nyj universytet im. V.N. Karazina. Vyp. 12. – X., 2008. – S. 193–199.
  12. Skljarenko N.K. Typologija vprav dlja navchannja dilovogo spilkuvannja ta suchasni vymogy do nyh / N.K.Skljarenko // Navchannja dilovoi' anglijs'koi' movy u Shidnij Jevropi :

- Mizhnarodna naukova konferencija. – D. : Vyd-vo DUEP, 2004. – S. 23–25.
13. Shhetynnykovi O.O. Dilova inozemna mova v tehničnomu VUZI budivel'nogo profilju: aspekty vyvčennja ta specyfika vykladannja / O.O. Shhetynnykovi, G.V. Radchenko, I.A. Shepeljava // Navchannja dilovoi' anglijs'koi' movy u Shidnij Jevropi : II Mizhnarodna naukova konferencija. – D. : Vyd-vo DUEP, 2006. – S. 194–195.

I.A. Horobets. The formation of oral speech communicative competence in students of technical higher schools. This article deals with active methods of learning foreign languages which facilitate the forming of communicative competence of students of nonlinguistic higher schools. Features of organization of communicative directional learning effect on the cognitive students' competence are analyzed. The formation of oral speech communicative competence in the studying of engineering students to increase opportunities for the activation of their creative abilities is proposed in this article. The creative analysis of active methods of the learning of a foreign language, which increase students' motivation of technical higher schools, and also contribute to the professional and personal development of students is analyzed. The modern specialist is studied to get new professional information through foreign sources. It is investigated that learning of a foreign language contributes to the realization of such areas of professional activity, as the introduction of new technologies, scientific hypotheses and trends, innovations in the fields of technology; restores contacts with foreign firms, and educational institutions; increases the level of professional competence of specialists. Foreign language is not a sign of prestige, but it needs for a modern specialist. Mastering a foreign language by students-specialists in the technical higher schools is characterized to be directed on technical foreign language. This fact implies the abilities of foreign language teacher to combine skills of students from general foreign language and their professional knowledge in a particular field of science and technology. The analysis of previous investigations on the problem of the phenomenon of oral speech communicative competence in students of technical specialities is made in this article. The reading of the professional oriented texts is analyzed to require from the student and the teacher the formation of the new skills and a higher level to be able to read and understand what they have read.

Key words: active methods of learning, communicative competence, communicative interaction.

Received February 17, 2015

Revised February 29, 2015

Accepted March 29, 2015